

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
" _____ О.Б. Жильцов
" _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1.8. НЧПП ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА

напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»
Педагогічний інститут

Київ – 2016 рік

Психологія педагогічна: роб. навч. прог. [для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. Є.Б.Антипін. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

Розробник:

АНТИПІН Євген Борисович, старший викладач кафедри педагогіки та психології
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 2 від 07 вересня 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

_____ Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-
методичної та навчальної роботи

_____ Машовець М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>		
	Напрямок підготовки <i>6.010101 Дошкільна освіта</i>		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): вихователь дошкільного навчального закладу	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Загальна кількість годин – 108 год.		Семестр	
		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		12 год.	
		Самостійна робота	
		40 год.	
		Модульний контроль	
		4 год.	
Семестровий контроль			
36 год.			
Вид контролю: Екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Психологія педагогічна» - формування психолого-педагогічної компетентності майбутніх вихователів дошкільного навчального закладу як невід'ємної частини їх професійної діяльності; засвоєння ними закономірностей процесів виховання і навчання дітей дошкільного віку; формування загальної і професійної культури.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із понятійним апаратом, теоретичними та методологічними основами педагогічної психології як науки на різних етапах її розвитку;
- збагатити уявлення студентів щодо психологічних основ організації життєдіяльності дітей у дошкільному закладі, які дозволяють максимізувати розвиваючий навчально-виховний результат;
- навчити практично застосовувати знання психологічних закономірностей розвитку дітей в умовах навчально-виховного процесу дошкільного закладу;
- сформувати відповідальне ставлення до ролі педагога, прагнення до особистісно-професійного зростання у напрямку вдосконалення педагогічної і психологічної культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сучасні погляди на вікові і психологічні закономірності психічного розвитку дошкільників та їх врахування у педагогічній практиці;
- сутність та характерні особливості понять «навчання», «научіння», «учіння», «виховання», «розвиток»;
- психологічні закономірності та передумови до майбутнього навчання в школі дітей дошкільного віку;
- характеристика і розвиток структурних компонентів психологічної готовності дитини до школи;
- психологічні механізми та вікові аспекти виховання дошкільників у дитячому садку та сім'ї; способи формування психологічної культури вихователя дошкільного закладу.

вміти:

- адекватно поєднувати навчально-виховні та розвивальні впливи на дітей в умовах дошкільного закладу для їх всебічного розвитку;
- застосовувати на практиці психологічно обґрунтовані методи та прийоми розвивального впливу на дітей з метою їх підготовки до школи;
- підбирати відповідні виховні прийоми та стратегії для успішного формування у дітей дошкільного віку соціально сприйнятних особистісних якостей, морально-етичних норм, принципів та життєвого світогляду;
- планувати та організовувати психолого-педагогічне дослідження, формувати мету, конкретні завдання та програми дослідження;
- розробляти процедуру і техніку психолого-педагогічного спілкування з метою створення умов для повноцінного гармонійного розвитку особистості;
- постійно вдосконалювати свою психологічну культуру.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА ЯК НАУКА

Тема 1. Педагогічна психологія як наука

Предмет, завдання та сучасний стан розвитку педагогічної психології. Основні проблеми, при вирішенні яких педагогу необхідні знання з психології. Структура педагогічної психології. Дошкільна педагогічна психологія як окрема галузь педагогічної психології. Основні проблеми у педагогічній психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Єдність педагогічної та вікової психології. Основні історичні етапи становлення педагогічної психології як науки. Принципи і методи дослідження у педагогічній психології.

Тема 2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній роботі з дітьми

Поняття «розвиток» у педагогічній психології. Психічний розвиток дитини в онтогенезі та його загальні закономірності. Необхідність знань вікових та психологічних особливостей дитини для педагога. Основні напрямки та теорії психічного розвитку людини (ендогенні, екзогенні, психоаналітичні, когнітивні, екологічні). Практичне застосування теорій психічного розвитку у педагогічній роботі з дітьми. Культурно-історична концепція психічного розвитку Л.С.Виготського та її значення для педагогічної роботи.

Тема 3. Психологічні особливості розвивальних та навчальних впливів педагога на дітей у дошкільні роки

Єдність розвивальних та навчальних впливів на дітей дошкільного віку. Порівняльна характеристика понять «научіння», «учіння» та «навчання». Психологічна характеристика поняття «научіння». Види та рівні научіння. Психологічні механізми учіння та научіння. Чинники, що впливають на ефективність навчальних впливів на дошкільників. Залежність навчальних впливів від основних вікових та індивідуальних закономірностей розвитку психічних процесів дитини. Психологічні прийоми розвитку психічних процесів у дітей. Психологічна характеристика дитячої гри. Гра як психологічна основа формування змісту навчання в дошкільному віці.

Тема 4. Своєрідність психологічної підготовки дошкільника до майбутнього навчання в школі

Психологічні передумови формування у дітей уміння вчитися. Складові та критерії психологічної готовності дитини до школи. Криза 6-7 років: симптоматика, новоутворення, причини появи, особливості перебігу, будова. Роль вихователя у підготовці дошкільника до оволодіння учбовою діяльністю. Психологічні особливості та умови ефективної мотивації старших дошкільників до майбутнього навчання в школі. Проблеми адаптації дітей до школи. Варіанти розвитку 6-7-річних дітей. Психологічні основи роботи зі старшими дошкільниками щодо запобігання адаптаційних проблем при переході до шкільного навчання.

МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Тема 5. Психологічні особливості виховного впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини

Психологічна характеристика процесу виховання. Виховання як процес формування мотивів і форм поведінки дитини. Спрямованість особистості та її види. Рівні морального розвитку. Моральне виховання у дошкільному віці. Методи, форми та психологічні умови виховання дітей дошкільного віку. Критерії та показники вихованості дітей. Необхідність врахування вікових особливостей та закономірностей особистісного розвитку при здійсненні виховних впливів на дошкільника. Основні завдання виховання у кожному віковому періоді дошкільного дитинства.

Тема 6. Психологічна характеристика особистості вихователя дошкільного закладу

Поняття психологічної культури педагога. Психологічна грамотність і психологічна компетентність. Психологічна структура особистості людини. Психологічні вимоги до особистісних і професійних якостей педагога. Спрямованість особистості педагога та мотивація до педагогічної діяльності. Придатність, готовність та включеність як складові відповідності педагога професійній діяльності. Індивідуальні стилі педагогічної діяльності.

Тема 7. Оптимізація особистісно-професійного зростання вихователя дошкільного закладу

Шляхи вдосконалення психологічної культури вихователя дошкільного закладу. Організація психологічної самоосвіти педагога. Саморегуляція психічних процесів педагога. Аутотренінг у роботі педагога та його особливості. Розвиток професійної самосвідомості. Труднощі у роботі педагога. Кризи професійного розвитку, їх причини та прояви. Синдром професійного вигорання, його причини та способи подолання.

Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування та співробітництва у дошкільному закладі

Психологічна характеристика педагогічного співробітництва та спілкування. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія у дошкільному закладі. Міжособистісні відношення між учасниками педагогічного процесу. Ускладнення у педагогічному спілкуванні. Сміслові бар'єри у педагогічному спілкуванні та способи їх подолання. Роль зворотного зв'язку при спілкуванні. Шляхи оптимізації педагогічного спілкування та взаємодії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с	с.р.	МКР	
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА ЯК НАУКА					
Тема 1. Педагогічна психологія як наука		2		5	
Тема 2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній роботі з дітьми		2	2	5	
Тема 3. Психологічні особливості розвивальних та навчальних впливів педагога на дітей у дошкільні роки		2	2	5	
Тема 4. Своєрідність психологічної підготовки дошкільника до майбутнього навчання в школі		2	2	5	
Модульний контроль					2
Разом за змістовим модулем 1	36	8	6	20	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ					
Тема 5. Психологічні особливості виховного впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини		2	2	5	
Тема 6. Психологічна характеристика особистості вихователя дошкільного закладу		2	2	5	
Тема 7. Оптимізація особистісно-професійного зростання вихователя дошкільного закладу		2	2	5	
Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування та співробітництва у дошкільному закладі		2		5	
Модульний контроль					2
Разом за змістовим модулем 2	36	8	6	20	2
Усього годин	72	16	12	40	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Діяльність як умова психічного розвитку	2
2	Психолого-педагогічний супровід дітей в кризові періоди їх розвитку	2
3	Психологічна готовність дітей до шкільного навчання	2
4	Психологічні особливості впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини	2
5	Особистість педагога: стилі діяльності та спілкування	2
6	Психологічний клімат педагогічного колективу. Безперервне професійне зростання педагога	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми		Кількість годин	Кількість балів
	Тема 1. Педагогічна психологія як наука	Розробити каталог робіт сучасних науковців, що проводять дослідження у галузі дошкільної педагогічної психології.	2,5	5
	Тема 2. Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній роботі з дітьми	Провести дослідження на тему: «Люди, події, що вплинули на мій розвиток». (5 рецензентів).	8	10
	Тема 3. Психологічні особливості розвивальних та навчальних впливів педагога на дітей у дошкільні роки			
	Тема 4. Своєрідність психологічної підготовки дошкільника до майбутнього навчання в школі	Скласти каталог основних психодіагностичних методик, які можуть допомогти вихователю визначити рівень сформованості психологічної готовності дітей до школи.	4	5
	Тема 5. Психологічні особливості виховного впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини	На основі психологічних вимог до ефективного застосування методів заохочення і покарання дітей у дошкільному закладі та сім'ї розробити пам'ятку для батьків та вихователів.	4	5
	Тема 6. Психологічна характеристика особистості вихователя дошкільного закладу	Розробити професіограму вихователя дошкільного закладу	5	7
	Тема 7. Оптимізація особистісно-професійного зростання вихователя дошкільного закладу	Скласти каталог інтернет-ресурсів, що сприяють особистісно-професійному зростанню вихователів дошкільних закладів	2,5	5
	Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування та співробітництва у дошкільному закладі	Розробити міні словник з теми (10-15 понять)	2	3
	Разом		28*	40
*3 розрахунку 40 годин самостійної роботи всього з них 12 годин самостійної роботи на підготовку до семінарських занять.				

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація за допомогою мультимедійної дошки.

- *Практичні*: вправи, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, самооцінка і самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Макс. балів	Екза мен	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				8	40	100
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1			
Семінарські заняття		10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1		66 (для розрахунку 46 балів)		
Самостійна робота	5	10	5	5	5	7	5	3	40		
МКР	25				25				50		
ВСЬОГО – 144 б. РК-2,4									144		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно

F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів	
---	---	-----------------------	--

10. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ мультимедійні презентації;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

11. Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. / О. І. Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: практикум : навч. посіб. / Т.М.Лисянська. – К.: Каравела, 2009. – 224 с.
3. Мельник І.С. Педагогічна психологія: дошкільний вік : навч.посібник для студентів ВНЗ /І, С. Мельник, К., Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. - 144с.
4. Нестерова О. В. Педагогическая психология в схемах, таблицах и опорных конспектах: учеб. пособ. для вузов / О. В. Нестерова. – М.: Айрис-пресс, 2006. – 112 с. – (Высшее образование).
5. Педагогічна психологія: навч.посібник / О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка/, К., Центр учбової літератури 2012.- 168с.
6. Шабанова Т. Л. Практикум по педагогической психологии: учебно-методическое пособие / Т.Л.Шабанова, Н. И. Елисеева, И. А Иванова. – Н. Новгород: НГПУ им. Минина, 2014. – 151 с.

Додаткова література

1. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя. – Ростов-на-Дону, 1997. – 480с.
2. Минаева В. М. Психолого-педагогический практикум: учеб. пособ. для вузов / В. М. Минаева. – М.: Академический Проект; Трикста, 2004. – 128 с.
3. Волошина В. В. Загальна психологія: Практикум: навч. посіб. / В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. – К.: Каравела, 2005. – 280 с.
4. Молодцова Н. Г. Практикум по педагогической психологии. 2-е изд. / Н.Г.Молодцова. – СПб.: Питер, 2009. – 208 с.: ил. – (Серия «Практикум»).
1. Талызина Н. Ф. Педагогическая психология: учеб. пособ. / Н. Ф. Талызина. – М.: «Академия», 1998. – 194 с.

IV. Навчально-методична карта дисципліни „Психологія педагогічна” (рік підготовки – 3, семестр –5)

Разом: 108 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота - 40 год., 36 годин – підготовка до екзамену, екзамен

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА ЯК НАУКА				ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ			
Кількість балів за модуль	72 балів				72 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Педагогічна психологія як наука	Загальні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній роботі з дітьми	Психологічні особливості розвивальних та навчальних впливів педагога на дітей у дошкільні роки	Своєрідність психологічної підготовки дошкільника до майбутнього навчання в школі	Психологічні особливості виховного впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини	Психологічна характеристика особистості вихователя дошкільного закладу	Оптимізація особистісно-професійного зростання вихователя дошкільного закладу	Психологічні особливості педагогічного спілкування та співробітництва у дошкільному закладі
Теми семінарських занять	Діяльність як умова психічного розвитку		Психолого-педагогічний супровід дітей в кризові періоди їх розвитку	Психологічна готовність дітей до шкільного навчання	Психологічні особливості впливу дошкільного закладу та сім'ї на розвиток особистості дитини	Особистість педагога: стилі діяльності та спілкування	Психологічний клімат педагогічного колективу. Безперервне професійне зростання педагога	
Самостійна робота	Табл. 6.1. 20 балів				Табл. 6.1. 20 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 б.				Модульна контрольна робота 2 25 б.			
Підсумковий контроль	Екзамен 40 б.							

$$K = 144 : 60 = 2,4$$

